

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

“ 16 / 6 ” 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОРІВНЯЛЬНЕ ВИМІРЮВАННЯ СТАБІЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ, ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ, ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУТІВ ТА ДЕМОКРАТІЇ

рівень вищої освіти	<u>магістерський</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>052 Політологія</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>Глобальні студії та світова політика</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова/за вибором)
факультет	<u>філософський</u>

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
Протокол № 6 від 16 червня 2023 року

Розробник програми: **Комарова Тетяна Геннадіївна** – доктор політичних наук, професор
кафедри політології філософського факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри політології

Протокол № 11 від 15 червня 2023 року

Завідувач кафедри політології

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Глобальні студії та
світова політика»

Гарант освітньо-професійної програми

Юлія БІДЕНКО

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол № 10 від 14 червня 2023 року

Голова методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Порівняльне вимірювання стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії» укладено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 052 політологія «Глобальні студії та світова політика».

Предметом навчальної дисципліни є політична стабільність як системне явище та її аналітика у векторі порівняльного вимірювання сучасних політичних практик.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів знань про теоретико-методологічного підґрунтя наукового трактування феномену політичної стабільності та навичок аналітики у цій сфері із врахуванням системних та багаторівневих складових сучасних політичних практик.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є набуття наступних компетенцій.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультатійні функції на національному та міжнародному рівні.

Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу.

Здатність до системного геостратегічного мислення.

Здатність виявляти та аналізувати констеляцію глобальних державних та недержавних гравців.

Здатність вести дебати в рамках симуляційних ігор.

1.3. Кількість кредитів – 6

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
2-й	
Лекції	
26 год.	

Практичні, семінарські заняття	
13 год.	
Лабораторні заняття	
Не передбачені	
Самостійна робота	
111 год.	
Індивідуальні завдання	
Не передбачені	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту;
- застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань;
- вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології;
- приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки політичних рішень;
- планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог;
- критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів;
- здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності;
- розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів;
- конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та спеціалізованого інструментарію прикладного аналізу;
- професійно виконувати політико-організаційні, науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці;
- мислити системно та стратегічно у розгляді світової політики;
- виявляти констеляцію глобальних державних та недержавних гравців;
- професійно вести політичні дебати від імені світових гравців.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Стратегії і тактики стабільності у політичній теорії та практиці.

Тема 1. Теоретико-методологічні засади дослідження феномену політичної стабільності.

Сутність та моделювання феномену політичної стабільності у політичній теорії та практиці. Теоретико-методологічні засади дослідження феномену політичної стабільності. Історико-політичний вимір еволюції підходів до розуміння та вимірювання політичної стабільності: міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії. Структурування аналітичних моделей розуміння політичної стабільності відповідно до різних векторів типологізації

історії людства. Змістовне наповнення розуміння феномену політичної стабільності, добір поліваріантних критеріїв визначення, умови формування відповідної якості політичних процесів. Типологія політичної стабільності: теоретичні та прикладні

Тема 2. Фактори стабільності політичних режимів.

Теоретико-методологічні підходи до визначення та порівняльного вимірювання факторів політичної стабільності: міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії. Сучасні пріоритети у визначенні комплексу факторів стабільності: технологія vs аксіологія діяльності у політичному вимірі. Виклики сучасного етапу розвитку людства та їхній вплив на конструювання архітектури політичної стабільності: поліваріантність, невизначеність, нестабільність. Демократія на сучасному етапі: у пошуках втраченого змісту. Трансформації влади в інформаційну епоху у контексті формування політичної стабільності: продукування та контроль аксіологічних смислів та культурних кодів суспільства.

Розділ 2. Моделювання політичної стабільності у порівняльній перспективі

Тема 3. Дисфункції становлення адаптаційної моделі стабільності і шляхи їх подолання.

Адаптаційна модель політичної стабільності: дисфункції та шляхи їх подолання. Зіткнення традиції та модернізації у політичному розвитку. Соціально-економічні фактори розвитку у політичному вимірі. Дисфункції в політико-інституціональній сфері. Політико-культурний вимір феномену політичної стабільності. Суспільна консолідація та порозуміння: дисфункції та чинники формування та збереження.

Тема 4. Демократичний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності.

Порівняльне вимірювання стабільності демократичного політичного режиму: загальні підходи. Стратегії і тактики стабільності демократичних політичних режимів у політичній теорії та практиці. Полівекторність моделювання політичної стабільності і умовах пріоритетів демократичного розвитку. Постдемократія в умовах глобалізації та інформатизації світового розвитку.

Тема 5. Тоталітарний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності. Виклики тоталітаризму в інформаційну епоху.

Витоки, сутність, різновиди та практичні експлікації тотальних моделей політичної стабільності. Фактори підтримки та дисфункції тоталітарних моделей у суспільному та політичному вимірі. Виклики тоталітаризму в інформаційну епоху, можливості цифрової державності. Тотальна модель політичної стабільності у епоху глобалізації. Тоталітарні практики: прикладний аналіз у контексті стабільності/ нестабільності.

Тема 6. Гібридні політичні режими у порівняльному вимірі стабільності.

Витоки, сутність, різновиди та практичні експлікації моделей політичної стабільності та викликів нестабільності в умовах гібридних політичних режимів. Критерії визначення політичної стабільності в умовах гібридних політичних режимів. Фактори підтримки політичної стабільності та дисфункції у векторі гібридного розвитку: суспільні та політичні практики. Гібридні політичні режими в інформаційну епоху. Не західні моделі політичного розвитку у пошуках стабільності. Гібридні політичні режими в епоху глобалізації та інформатизації: нові можливості та виклики. Гібридні політичні практики: прикладний аналіз у контексті стабільності/ нестабільності.

Тема 7. Політичний режим в Україні: порівняльне вимірювання стабільності.

Дисфункції становлення адаптаційної моделі стабільності і шляхи їх подолання в українських умовах. Зіткнення традиції та модернізації у політичному розвитку. Соціально-економічні фактори розвитку у політичному вимірі: український контекст. Дисфункції в політико-інституціональній сфері: українська специфіка. Політико-культурний вимір феномену політичної стабільності. Суспільна консолідація та порозуміння: дисфункції та чинники формування та збереження. Конфліктна модель політичної стабільності: суперечливість смислових пріоритетів в українських умовах. Ефективний інжиніринг як вектор стратегії політичної адаптації в інформаційну епоху. Специфіка моделі політичної стабільності в українських умовах: фактори, інституціональний дизайн.

Тема 8. Порівняльне вимірювання стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії у векторі сучасних політичних практик.

Концептуальна архітектура моделей стабільності у різних векторах сучасних політичних практик. Сучасні технології інжинірингу засад політичної стабільності. Політична стабільність як вектор міжнародних відносин в епоху глобалізації та інформатизації. Прикладні аспекти застосування інформаційних технологій в державному управлінні. Поліваріантність моделей входження в інформаційну епоху: політико-адаптаційний вектор трансформації влади.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд.	с. р.		л	п	лаб .	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Стратегії і тактики стабільності у політичній теорії та практиці.												
Тема 1. Теоретико- методологічні засади дослідження феномена політичної стабільності.	29	7				22						
Тема 2. Фактори стабільності політичних режимів.	25	7				18						
Разом за розділом	54	14				40						
Розділ 2. Моделювання політичної стабільності у порівняльній перспективі.												
Тема 3. Дисфункції становлення адаптаційної моделі стабільності і шляхи їх подолання.	12	2				10						
Тема 4. Демократичний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності	14	2	2			10						
Тема 5. Тоталітарний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності. Виклики тоталітаризму в інформаційну епоху.	13	2	1			10						
Тема 6. Гібридні політичні режими у порівняльному вимірі стабільності.	14	2	2			10						
Тема 7. Політичний режим в Україні: порівняльне вимірювання стабільності.	15	2	2			11						
Тема 8. Порівняльне вимірювання стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії у векторі сучасних політичних практик.	28	2	6			20						
Разом за розділом	96	12	13			71						
Усього годин	150	26	13			111						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин денна
1	Демократичний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності.	2
2	Тоталітарний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності. Виклики тоталітаризму в інформаційну епоху.	1
3	Гібридні політичні режими у порівняльному вимірі стабільності	2
4	Політичний режим в Україні: порівняльне вимірювання стабільності.	2
5	Порівняльне вимірювання стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії у векторі сучасних політичних практик	6
	Разом	13

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-сть годин денна
1	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про теоретико-методологічні засади дослідження феномену політичної стабільності, про стратегії і тактики стабільності у політичній теорії і практиці, довідкову інформацію та посилання на нормативно-правові джерела стосовно питання, що вивчається.	22
2	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про історію дослідження факторів стабільності, їхню характеристику у сучасній політичній науці, спирається на довідкову інформацію та статистичні дані, містить визначення моделей стабільності та відповідну типологізацію.	18
3	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про дисфункції становлення адаптаційної моделі стабільності і шляхи їх подолання, довідкову інформацію та посилання на нормативно-правові джерела стосовно питання, що вивчається.	10
4	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про питання політичної стабільності в умовах демократичного політичного режиму у порівняльному вимірі.	10
5	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про питання політичної стабільності в умовах тоталітарного політичного режиму у порівняльному вимірі, про виклики тоталітаризму в інформаційну епоху.	10
6	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про питання політичної стабільності в умовах гібридних політичних режимів у порівняльному вимірі.	10
7	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про питання набуття політичної стабільності в умовах політичного режиму в Україні.	11
8	Підготувати доповідь з медіа-презентацією, яка має включати інформацію про порівняльне вимірювання стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії у векторі сучасних політичних практик.	20
	Разом	111

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Основними методами навчання є викладення лекційного матеріалу. Організація семінарських занять, на яких студенти представляють доповіді з медіа-презентаціями. Опрацювання студентами наукових праць, присвячених проблематиці політичної стабільності,

нормативно-правових документів, статистичних даних, аналітичних звітів міжнародних організацій, програм та стратегій міжнародних організацій, урядових структур, збір та обробка інформації щодо сучасних політичних практик політичної стабільності.

Підготовка доповідей-презентацій з проблематики політичної стабільності. Доповідь-презентація має продемонструвати навички студентів здійснювати аналіз структурних та процесуальних характеристик, завдань формування стабільної якості у політичному векторі. Обговорення проблемних аспектів функціонування сучасних політичних інститутів у напрямку порівняльного вимірювання для розвитку в студентів критичного мислення та набуття й вдосконалення ораторських здібностей.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового заліку (за дворівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік в письмовій формі (підготовка залікового есе, за яке максимально можна отримати 40 балів) дистанційно на платформі Google meet, Google classroom.

Передбачена 1 контрольна робота за висновками вивчення всього курсу.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								1 к/р	Разом	Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	5	60	40	100
8	5	5	8	5	5	9	10				

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоювання знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає **60** балів.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконанні завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за залік складає **40**.

Критерії оцінювання залікової роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив питання для підготовки есе, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив питання для підготовки есе, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання для підготовки есе у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді, обґрунтування неточні. Висновки не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання для підготовки есе у загальних рисах, розуміє його сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на питання для підготовки есе, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100** балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

Залікові питання для написання есе

1. Теоретико- методологічні засади дослідження феномена політичної стабільності.
2. Стратегії і тактики стабільності у політичній теорії та практиці.
3. Фактори стабільності політичних режимів.
4. Демократичний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності.
5. Тоталітарний політичний режим у порівняльному вимірі стабільності.
6. Виклики тоталітаризму в інформаційну епоху.
7. Тоталітарні політичні системи: порівняльне вимірювання стабільності.
8. Політичний режим в Україні: порівняльне вимірювання стабільності.
9. Політична система США: реалізація ліберальної стратегії стабільності.
10. Гібридні політичні режими у порівняльному вимірі стабільності.
11. Дисфункції становлення адаптаційної моделі стабільності і шляхи їх подолання.
12. Політична стабільність як вектор міжнародних відносин в епоху глобалізації та інформатизації
13. Сучасні технології інжинірингу засад політичної стабільності
14. Концептуальна архітектура моделей стабільності у різних векторах сучасних політичних практик.
15. Дисфункції та їх подолання в умовах гібридних політичних режимів.
16. Фактори стабільності міжнародних систем, політичних режимів, державних інститутів та демократії. Порівняльні вимірювання
17. Прикладні аспекти застосування інформаційних технологій в державному управлінні.
18. Політична стабільність як вектор міжнародних відносин в епоху глобалізації та інформатизації
19. Формування засад суспільного порозуміння в Україні як фактор політичної стабілізації.

10. Рекомендована література

Джерела

Навчально-методична література

- Конспект лекцій з дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» для студентів усіх спеціальностей / Упоряд.: Т. Г. Комарова, Л. А. Тихонова. Харків: ХНУРЕ, 2020. 76с.
- Штанько В.І., Тихонова Л.А., Комарова Т.Г. та ін. Глобальні виклики в цифрову епоху: вектори філософського осмислення. Монографія. Харків: ХНУРЕ, 2019. 184 с.
- Чигрінов В.І., Сичова Т.Г. (Комарова).Українське суспільство в пошуках стабільності політичного життя: Навч. посібник. Харків: ХІБМ, 1999. 138с.
- Авксентьєва Т. Г. (Комарова),Тихонова Л. А. Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Політичні проблеми сучасного суспільства». Х.:ХНУРЕ, 2016. 28 с.

Наукова література

- Авксентьєва Т. Г. Політика і влада в інформаційну епоху: український контекст (моногр.) Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 324 с.
- Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. Київ: Наш формат. 2020. 520 с.
- Аджемоглу, Д., Робінсон. Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства і бідності. Київ: Наш формат. 2016. 440 с.
- Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія. Київ: Ніка-Центр. 2011. 408 с.
- Бортніков В. І. Політична участь і демократія: українські реалії: моногр. Луцьк : Вежа, 2007.524 с
- Бріньолфссон Е., Макафі Е. Друга епоха машин. Робота, прогрес та процвітання в часи надзвичайних технологій. Київ: FUND. 2016. 232 с.
- Вінникова Н. Політичні рішення в епоху постдемократії. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. 2019. 426 с.
- Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації. Київ: ППС-2002. 2007. 436 с.
- Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Нова обкл. Київ: Наш формат. 2019. 320 с.
- Комарова Т. Г. Особенности реализации власти в информационную эпоху: неравенство, свобода, справедливость. *The European Journal of Humanities and Social Sciences*. Vienna, Austria, 2020. № 2. P.136-140.
- Komarova T. G. Challenges of Identity in the Information Epoch: Global VS Local. *The European Journal of Law and Political Sciences*. Vienna, Austria, 2020. № 1. P.54-57.
- Комарова Т. Тоталітаризм як соціокультурний феномен в інформаційну епоху. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Vol. 7. Iss. 2. P. 107-112.
- Комарова Т. Ціннісні смисли суспільного порозуміння в Україні. *ГРАНІ. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. 2020. Том 23. №1-2. С. 67-72.
- Мейсон П. Посткапіталізм. Путівник у наше майбутнє. Київ: Наш формат. 2019. 360 с.
- Фергюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки. Київ: Наш формат. 2020. 144 с.
- Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас змінює світ. Київ: Наш формат. 2018. 432.
- Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат. 2019. 608 с.
- Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ: Основи. 2019. 376 с.
- Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля. 2019. 416 с.
- Шмідт Е., Коен Д. Новий цифровий світ. Київ: Наш формат. 2015. 368 с.
- Baez B., Conway M., Caverty M. D., Herrera G. L., Krishna-Hensel S. F., Victor Mauer, J.P. Singh V. M., J.P., Suter M.. Power and Security in the Information Age. Burlington: Ashgate Publishing Company, 2007. 182 с. :
- Fletcher T. The Naked Diplomat: Understanding Power and Politics in the Digital Age. London: William Collins, 2017. – 336 с.

- Hood Ch., Margetts H. The Tools of Government in the Information Age. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. – 236 с.
- Stocchetti M. Images and Power in the Digital Age: The political role of digital visibility. Arcada Working Papers, 2014. – 18 с. :
- Taylor O. Disruptive Power: The Crisis of the State in the Digital Age. Oxford: Oxford University Press, 2015. – 264 с.
- Youngs G. Global Political Economy in the Information Age. Abingdon: Routledge, 2007. 208 с.
- Global Competitiveness Index 4.0. Competitiveness Rankings. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/competitiveness-rankings/#series=UNPANEPARTIDX>

11. Інформаційні ресурси

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm> - Eurobarometer

<http://www.afrobarometer.org> – Afrobarometer

<http://www.afrobarometer.org> - Asianbarometer

<http://www.worldvaluessurvey.org> – World Values Survey

<http://www.worldometers.info> –World Population Clock

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії воєнного стану або карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Google meet проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Google meet практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% лекційних та практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти залік у письмовій формі дистанційно на платформі Google Classroom.